

[chas-viiny-bazovi-zakhody-z-kiberzakhystu-dlia-ukrainskykh-orhanizatsii](#)

2. Кібербезпека під час війни: як надійно захистити ваші пристрої і дані на них. URL: <https://koda.gov.ua/kiberbezpeka-pid-chas-viiny-yak-nadijno-zahystyty-vashi-prystroyi-i-dani-na-nyh/>.

3. Кібербезпека. URL: <https://moz.gov.ua/kiberbezpeka>.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПТНЗ

Дуброва Ю. А.

майстер виробничого навчання

Регіонального центру професійно-технічної освіти м. Зіньків

Нещодавні події в нашій країні спричинили глибокі зміни у всіх сферах суспільного життя. Зростання технічних можливостей та збільшення випадків техногенних та екологічних катастроф акцентують необхідність у висококваліфікованих спеціалістах, які забезпечуватимуть дотримання державних стандартів і законодавчих вимог у сфері безпеки.

Фахівці з безпеки праці, робота яких включає управління складними взаємодіями між людьми та технікою, набувають особливого значення. З цієї причини роль системи вищої освіти у підготовці молоді до питань безпеки життєдіяльності та вироблення безпечної поведінки стає все більш значущою і відповідальною. Ключове завдання університетів полягає у формуванні у студентів свідомого ставлення до власної безпеки, що має велике значення для їх здоров'я та безпеки оточуючих.

Дисципліни, пов'язані з безпекою, є важливими для підготовки майбутніх педагогів та професійних фахівців, зосереджуючись на необхідних знаннях і вміннях у сферах охорони праці, фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, безпеки процесів праці, та пожежної безпеки, які регулюються державними освітніми стандартами.

Наукові дослідження та публікації, що стосуються навчання дисциплінам безпеки в університетах України згідно з кредитно-модульною системою, представлені у роботах Я. Семчука, О. Малишевської та Р. Борисюка. Процес покращення підготовки студентів у цій сфері аналізується у дослідженнях В. Жидецького, Є. Желібо, Н. Заверухи та В. Зацарного.

Метою цієї статті є дослідження поточного стану, проблем і законодавчих основ викладання безпекознавства у вищих навчальних закладах України. Основна частина роботи фокусується на аналізі взаємозв'язку між

фундаментальними науками (як-от фізика, математика, хімія, біологія) та їх практичним застосуванням у різних областях, таких як технології виробництва, приладобудування, матеріалознавство і безпека експлуатації, забезпечуючи глибокий огляд розвитку уявлень про безпечні методи праці.

Ефективність освітнього процесу в області безпеки залежить від того, як викладач обирає форми, методи і прийоми навчання. Важливо, що викладач використовує сучасні наукові та технічні досягнення у навчанні, включаючи комп'ютерні технології, які допомагають врахувати пізнавальні можливості та індивідуальні особливості студентів. В університетах активно застосовуються сучасні педагогічні технології та інформаційно-комунікаційні засоби для оптимізації освітнього процесу [1]

Освітній процес з предметів безпекознавства охоплює теоретичні компоненти, які спрямовані на розвиток світогляду та ідеології безпечної поведінки у студентів. Це забезпечує майбутнім фахівцям ключові навички для безпечної взаємодії з оточенням та кваліфікованого виконання технологічних процесів різної складності. Також така підготовка допомагає формувати глибше розуміння принципів безпеки, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям або мінімізації їх наслідків у повсякденному житті.

У контексті реформування освітньої системи України та загального вдосконалення навчального процесу, викладачі вищих навчальних закладів повинні застосовувати підходи, що стимулюють самостійність студентів, розвивають їх гнучкість мислення, ініціативність, активність у навчанні, здатність самостійно приймати рішення та творчо підходити до вирішення проблем.

Система освіти в області безпеки людини потребує подальших удосконалень, як у плані змісту, так і організаційних аспектів. Оновлення навчальних програм та планів є нагальним завданням у зв'язку з постійним науково-технічним розвитком і появою нових видів небезпек.

Для вдосконалення підготовки майбутніх спеціалістів професійної освіти слід:

- розробити додаткові освітні модулі для детальнішого вивчення небезпечних явищ та методів їхньої нейтралізації;
- оновити навчальні програми, включивши зв'язки з іншими академічними дисциплінами;
- створити нові формати для самостійної роботи студентів, які б сприяли різноманітності їх активності;
- запровадити активні мультимедійні та інтерактивні методи навчання;

- включити до освітнього процесу практикуючих лікарів, пожежників та інших фахівців;
- розробити нові електронні навчальні ресурси, орієнтовані на особливості викладання безпеки;
- застосувати різноманітні методики викладання під час занять з безпеки [2]

Вербальні методи навчання охоплюють різні способи передачі та сприйняття інформації за допомогою мовленнєвої взаємодії та слухання. Це включає методи, такі як розповідь, пояснення, читання лекцій, ведення бесіди, проведення дискусій, семінарів, а також роботу з текстовими матеріалами. В залежності від активності студентів та методу передачі інформації, вербальні методи поділяють на монологічні та діалогічні. Кожен метод має свої характеристики, які впливають на ефективність навчання. Наприклад, розповідь вирізняється ясністю та емоційністю, лекція викладає інформацію логічно та послідовно з використанням наукових фактів, а бесіда може бути варіативною та включати такі форми, як евристична, узагальнювально-повторювальна, мотивуюча та інструктивно-методична [3]

Семінар як практична форма заняття активізує знання, здобуті студентами через самостійне вивчення підручників та інших ресурсів. Зазвичай він проводиться після завершення вивчення конкретної теми чи розділу, метою якого є поглиблення та вдосконалення знань, розвиток вмінь і навичок, а також закріплення ключових понять. Використання літературних джерел під час семінару сприяє поліпшенню інтелектуальних здібностей студентів, розвиває навички самонавчання і здатність до чіткого та коректного висловлювання думок.

Наочні методи, такі як ілюстрації (плакати), демонстрації (відео, комп'ютерні презентації), практичні покази та спостереження, використовуються для поліпшення сприйняття навчального матеріалу. Практичні методи спрямовані на розвиток інтелектуальних та наукових навичок студентів і можуть включати практичні завдання, дослідження, моделювання та самостійні проекти.

Проблемно-орієнтовані методи навчання стимулюють пізнавальний процес студентів, розвивають їхні інтелектуальні здібності, сприяють творчій активності та вчать самостійності. Залежно від рівня складності поставлених завдань, ці методи можна поділити на репродуктивні, частково-пошукові та евристичні форми обговорення [4]

Логічні методи, такі як індукція, дедукція, синтез, аналіз та порівняння, покращують засвоєння матеріалу, сприяють реалізації міждисциплінарних

зв'язків та розвитку логічного мислення студентів. Колективні методи, як-от мозковий штурм, дебати, навчальні дискусії, та аналіз реальних ситуацій, використовуються для привертання уваги та формування спільних поглядів.

Імітаційні (ігрові) методи ефективно активізують навчальний процес. Вони можуть бути індивідуальними або груповими (інтерактивними). Індивідуальні методи включають імітаційні вправи та аналіз конкретних ситуацій, тоді як групові методи охоплюють розігрування ролей, ігрове моделювання та навчальні бізнес-ігри. Ці методи ґрунтуються на моделюванні процесів, подій або управлінських структур, характеризуючись наявністю імітаційної моделі [5]

Бінарні методи об'єднують методи викладання або керування та методи навчання практичних умінь. У рамках курсів з безпеки життєдіяльності використовуються як універсальні методи навчання, так і спеціалізовані, що взаємодоповнюють один одного.

Ефективність освітніх програм, пов'язаних із безпекою людини, залежить від адекватного вибору методів навчання, якості взаємодії між викладачем і студентами, рівня освоєних знань та навичок, а також від того, наскільки методи навчання можуть стимулювати когнітивну, емоційну і практичну активність студентів, що сприяє їхньому бажанню вчитися. Також, ефективність викладання курсів з безпеки залежить від методичного підходу, наявності належних навчальних та методичних ресурсів, а також від уміння викладача використовувати сучасні освітні методи для досягнення визначених освітніх цілей. Високий рівень професійної підготовки педагогічних фахівців у галузі безпеки може сприяти зниженню рівня травматизму до стандартів країн з розвинутою економікою.

Під час підготовки фахівців важливо враховувати роль безпекознавчих наук у розумінні технологічних процесів та особливостей роботи на підприємствах. Дисципліна "Безпека життєдіяльності", яка фокусується на забезпеченні життя, здоров'я та працездатності людини під час роботи, є фундаментальною у професійній освіті. Цей курс може бути адаптований до особливостей навчального закладу чи спеціалізації студентів. Однак виклики, пов'язані з наданням відповідних знань і навичок з безпеки праці, вдосконаленням навчальних методів та застосуванням сучасних технологій, залишаються актуальними до сьогодні [6].

Отже, критично важливо розробити творчі стратегії для підвищення якості навчання випускників вищих навчальних закладів, зокрема через адаптацію сучасного європейського досвіду. Майбутні дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на створення та впровадження інноваційних і

ефективних форм та методів навчання, які б сприяли поліпшенню практичної підготовки майбутніх професійних фахівців.

Список використаних джерел

1. Безпека життєдіяльності, цивільна 1. оборона та охорона праці: Інтегрована навчальна програма. Київ: Освіта України, 2005. 24 с.
2. Величко С. П., Царенко І. Л. Методика викладання безпеки життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2008. 318 с.
3. Волненко Н. Б., Богатов О. І., Кулявець Ю. В., Литвиненко В. М. Щодо необхідності перегляду навчальних програм з дисципліни «Безпека життєдіяльності». *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2009. № 9. С. 54–59
4. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; За ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. Київ: Каравела, 2010. 344 с.
5. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці: підручник. Львів: Афіша, 2002. 320 с.
6. Запорожець О. І., Русаловський А. В., Заплатинський В. М., Халмурадов Б. Д. Питання державного регулювання викладання у ВНЗ дисциплін «Безпека життєдіяльності». *Безпека життєдіяльності*. 2007. № 11. С. 11–13.

СУЧАСНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИСТАВОК

Кондратенко М. Д.

здобувачка третього (освітнього наукового) рівня вищої освіти кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Функціонування виставок різного роду на сучасному етапі розвитку інноваційного суспільства відіграють важливу роль. Виставки стали дзеркалом сучасного технічного розвитку, економічно-політичним форумом, особливим соціальним форумом, особливим соціальним явищем з економічним політичним і культурним змістом.

Виставки фахівці поділяють на певні категорії за: місцем проведення, частотою проведення, видами пропозицій та попитом.

За місцем проведення виставки поділяють на виставки, які проводяться в країні (регіональні, міжрегіональні, національні, міжнародні), і такі, що